

TJAŠA JAKOP

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Novi trg 4, SI-1000 Ljubljana

jakop@zrc-sazu.si

PRLEŠKO-MEDŽIMURSKI JEZIKOVNI STIK

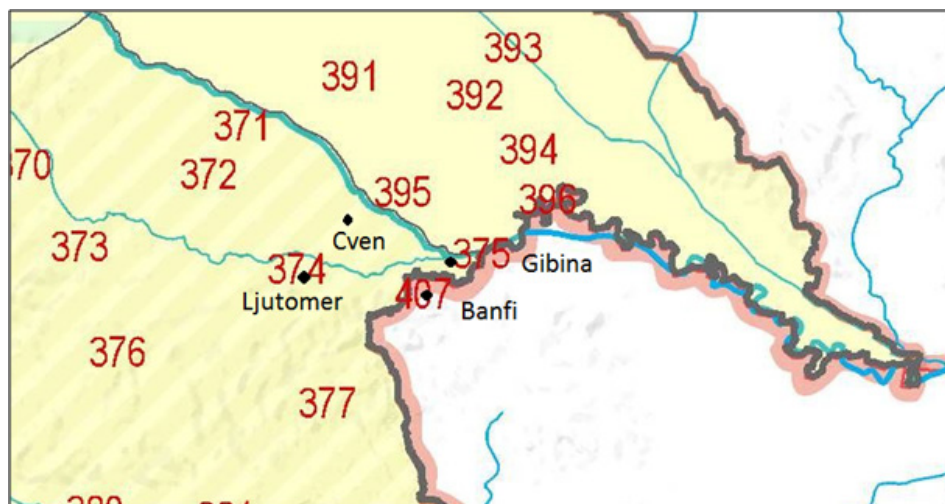
Prispevek prikazuje jezikovno podobo govorov na vzhodnem delu slovensko-hrvaške meje. V članku so analizirani govori (glasoslovje in oblikoslovje) prleškega narečja panonske narečne skupine (Gibina, Ljutomer, Cven) primerjalno s kajkavskim govorom medžimurskega narečja (Banfi blizu Štrigove) na skrajnem zahodnem delu Medžimurja. Cilj prispevka je primerjati govore na eni in drugi strani meje, opazovati njihove razvoje in današnje stanje.

1. Uvod

Članek prikazuje in primerja jezikovno podobo govorov ob slovensko-hrvaški meji, in sicer govore panonskega prleškega narečja (*Gibina, Ljutomer, Cven*) v Sloveniji s kajkavskim medžimurskim govorom v kraju *Banfi* blizu Štrigove na Hrvaškem, na skrajnem severozahodu kajkavskega narečja.¹ Namen prispevka je predstaviti jezikovno podobo govorov (glasoslovje in oblikoslovje) na vzhodnem delu slovensko-hrvaške meje ter primerjati prleške govore na zahodnem robu Panonske nižine na slovenski strani in kajkavski medžimurski govor na hrvaški strani. Cilj prispevka je primerjati govore na eni in drugi strani meje, opazovati njihove razvoje in današnje stanje.²

¹ Tako Ljutomer in Gibina na slovenski strani kot hrvaški Banfi so kraji mreže za *Slovenski lingvistični atlas* (SLA): Ljutomer (T374), Gibina (T375) in Banfi (T407). Veliki T pred trimestno številko pomeni točko kraja oz. govora iz mreže SLA (navadno so to manjši kraji oz. vasi). Mreža krajev za SLA sicer obsega 417 točk, od T001 do T417.

² Pri tem je treba opozoriti, da z geolingvističnega stališča omenjeno raziskovano področje štirih izbranih govorov obravnava le manjši (severni) del prleško-medžimurskega jezikovnega stika, saj zajame en sam govor na hrvaški strani (v primerjavi s tremi prleškimi govori na slovenski strani meje).

1.1. Dosedanje raziskave panonskih prleških in kajkavskih medžimurskih govorov

Fonološki opis za prleški govor Sveti Jurij [Videm] ob Ščavnici je za *Slovenski lingvistični atlas* (OLA 20) zapisal Jakob Rigler (1981), ki je o prleškem narečju pisal tudi v nekaterih člankih.³ V zadnjem času se s prleškimi govori ukvarja predvsem mariborsko dialektološko središče, npr. Zinka Zorko,⁴ Mihaela Koletnik,⁵ Bernard Rajh⁶ in Drago Unuk.⁷ Z. Zorko (2009: 218) deli prleško narečje na spodnjeprleško (govori vzhodno od črte Ormož – Ljutomer – do meje s Hrvaško), srednjeprleško, zgornjeprleško, mursko-ščavniško-spodnjepesniško in kujleško narečje. S panonskimi govori se ukvarjajo tudi nekateri hrvaški dialek-

³ Npr. *Smeri glasovnega razvoja v panonskih govorih* (1973) in *Junkovičeva kajkavska teorija in slovenščina* (1976).

⁴ Npr. v zbornikih nekaterih že prej objavljenih člankov *Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih* (2009) ter v drugih člankih, npr. *Spodnjeprleško narečje* (2008).

⁵ Npr. članka *Besedje v severovzhodnem narečnem prostoru* (2007) in *Poljedelsko izrazje v zgornjeprleških govorih* (2009).

⁶ Npr. v člankih *Nekatere naglasne premene v oblikoslovju severozahodnega prleškega govora* (1999), *Besedje in besedne zveze v severozahodnoprleškem govoru* (2003), *Glagoli v severozahodnoprleškem govoru* (2006) in narečni slovar severozahodnoprleškega govora *Gúcati po antùjoško* (2010).

⁷ V magistrskem delu *Zahodni prleški govori* (1995) in kasneje še v istoimenskem članku (1999).

tologi, npr. Josip Lisac,⁸ Mijo Lončarić⁹ in Đuro Blažeka,¹⁰ ki raziskujejo narečja na stiku slovenskega in hrvaškega prostora.

Kajkavsko narečje se tradicionalno (po D. Brozoviću) deli na šest narečij: zagorsko-međimursko, turopoljsko-posavsko, križevačko-podravsko, prigorsko, donjosutlansko i goransko narečje. Zagorsko-medžimursko narečje sega približno od Zagreba na sever preko Hrvaškega Zagorja pa do Medžimurja. Glede na kajkavski cirkumfleks in razvoj vokalizma je M. Lončarić v monografiji *Kajkavsko narječje* (1996: 141–148) teh 6 kajkavskih narečij še podrobneje razdelil na 15 podnarečij – hr. *dijalekata*: plješivičkoprigorski, samoborski, gornjosutlanski, bednjansko-zagorski, varaždinsko-ludbreški, međimurski, podravski, sjevernomoslavački, glogovničko-bilogorski, gornjolonjski, donjolonjski, turopoljski, vukomeričko-pokupski, donjosutlanski i goranski.

Še natančneje je govor kraja Štrigove (tj. Banfija) in bližnje okolice klasificiral oz. poimenoval Đ. Blažeka (2007), in sicer kot gornji međimurski poddijalekt. Blažeka je že v svojem doktorskem delu (2004)¹¹ na predlog M. Lončarića međimursko narečje razdelil na 3 podnarečja na podlagi dveh kriterijev: (1) razmerja med refleksi jata in polglasnika v naglašeni poziciji in (2) razmerja med refleksi zlogotvornega / in nosnika *o*. Međimursko narečje deli na (1) spodnje podnarečje, (2) srednje podnarečje in (3) zgornje podnarečje (gornji poddijalekt) – slednje predstavlja svetomartinska, štrigovska in stanetinečka skupina govorov. Blažeka piše (2007: 151 in 162–163), da je zgornje podnarečje najbolj povezano s sosednjimi slovenskimi govori in ima v primerjavi z drugima dvema međimurskima podnarečjema s sosednjimi (prleškimi) govori največ skupnih lastnosti. Tudi za točko slovarja si je Blažeka (2008: 138) za gornji poddijalekt izbral govor Štrigove (ŠT).

Kajkavistična literatura v opisih nekaterih govorov međimurskega narečja na več mestih omenja različne skupne slovenske in kajkavske pojave; tako npr. Lončarić in Celinić (2007: 41): »Da nije čvrste teritorijalno-političke i nacionalne granice, jezičnu bi među između ovih dvaju idioma/jezika bilo prilično teško povući. Slovenski se prekmurski govori, zajedno s prleškima i goričanskima, smatraju govorima panonske baze. Spomenute idiome sa susjednim kajkavskim govorima povezuju neke zajedničke crte.«

Mate Kapović v svoji monografiji o zgodovini hrvaške fonetike zajame tudi slovenska narečja in piše (2015: 45): »Čini se da zapadnogoranski slučaj treba razlikovati, primjerice, od gornjosutlanskoga, bednjanskoga ili zapadnomeđi-

⁸ Npr. v članku *Podoba narečij ob slovensko-hrvaški meji* (1998).

⁹ Npr. v članku *Hrvatsko-slovenski jezični odnosi* (1999).

¹⁰ Npr. v članku *Odnos međimurskog dijalekta i susjednih slovenskih dijalekata* (2007).

¹¹ *Govori Međimurja*. Doktorski rad u rukopisu. Filozofski fakultet u Zagrebu (2004).

murskoga, gdje prisutnost tipičnih slovenskih karakteristika (kao što je progresivni pomak cirkumfleksa ili u gornjosutlanskom duženje neposljednega sloga) nije posljedica doseljavanja nego dijalekatskoga kontinuuma, tj. veće sličnosti rubnoga kajkavskoga sa susjednim slovenskim, nego što je to slučaj kod kajk. govora dalje od granice. No u takvim se slučajevima »slovenske karakteristike« iskazuju na tipičan rubni kajk. način, što, izgleda, nije slučaj u zapadnom Gorskome kotaru. Sličan rubni položaj u odnosu na kajk. ima sln. panonski dijalekt s druge strane granice.«

1.2. Narečno gradivo v prispevku

V prispevku je uporabljeno (tudi) gradivo, zbrano za *Slovenski lingvistični atlas* (SLA); tovrstno geolingvistično raziskovanje slovenskih narečij poteka na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani. Mreža SLA zajema 417 krajev, od tega jih je 340 v Sloveniji, 77 pa je točk v zamejstvu (28 v Italiji, 40 v Avstriji, 2 na Madžarskem in 7 na Hrvaškem). Med zadnjimi (od leta 2010 dalje) so po vprašalnici za SLA nastali zapisi krajevnih govorov na Hrvaškem, med njimi tudi Banfi (T407). Te točke so bile (v dogovoru s hrvaškimi dialektologi) izbrane zlasti na podlagi kajkavistične literature, ki tudi za nekatere govore medžimurskega narečja ugotavlja skupne slovenske in kajkavske razvoje in pojave ali pa le medsebojne vplive teh sosednjih, v mnogočem tudi prehodnih ali mešanih govorov (po Škofic 2016 = SLA 2.2.: 20 in Jakop 2013: 99).

Gradivo za prispevek je za govor Banfija zbrala predvsem avtorica prispevka sama. Govorci za Banfi so bili od leta 2012 dalje: Štefica Komar (roj. Zdravec 1942 v Banfiju), njen brat Anton (Tonček) Zdravec (roj. 1946 v Banfiju) ter mož Ivan (Vanček) Komar, upokojeni „bačvar“ oz. sodar iz Sv. Urbana. Za prleške govore na slovenski strani so za kraja Ljutomer in Gibina podatki vzeti iz gradiva za SLA, za govor vasi Cven pa je gradivo povzeto iz najnovejših dialektoloških del (Kosi 2010, 2016).¹²

1.3. Fonetična transkripcija (po Kenda-Jež 2016 = SLA 2.1: 27–31)

Tine Logar je temeljnim načelom transkripcije za Slovanski lingvistični atlas (OLA) sledil le z uvedbo posebnih diakritičnih znamenj za označevanje naglašenosti (^ˈ), kolikosti (:) in tona (^ˊ) samoglasnika, kar je omogočilo za razčlenbo slovenskega narečnega gradiva nujno grafično ločevanje med zapisom govorov, ki ohranjajo tonemska in kolikostna nasprotja, in tistimi, ki so ta nasprotja izgubili. Označevanje kakovosti glasov je ostalo nespremenjeno, v nasprotju z dotodanjim izročilom je le zapisovanje sredinskih samoglasnikov (Logar 1975: 86).

¹² Nadalje v razpravi uporabljam krajšave: Banfi = B, Ljutomer = L, Gibina = G, Cven = C.

$V/^CV$ – naglasno mesto (znamenje stoji pred naglašenim samoglasnikom oz. pred zadnjim soglasnikom, za katerim stoji naglašeni samoglasnik)

: – dolžina naglašene samoglasnika

ä – zelo širok sredinski sprednji samoglasnik

ɛ – nevtralni sredinski sprednji samoglasnik

e – ozki sredinski sprednji samoglasnik

é – zelo ozek in napet sredinski sprednji samoglasnik med *i* in *ɛ*

ɔ – nevtralni sredinski zadnji samoglasnik

o – ozki sredinski zadnji samoglasnik

ó – zelo ozek in napet sredinski zadnji samoglasnik med *u* in *ɔ*

Simboli

* rekonstrukcija

< se je razvilo iz

> se je razvilo v

← tvorjeno iz

‘xxx’ pomen

2. Glasoslovje

2.1. Naglas

V vseh omenjenih primerjanih govorih je naglas jakosten oz. dinamičen (govori ne poznajo tonemskih opozicij) in ni vezan na določeno mesto v besedi. V prleškem narečju so naglašeni samoglasniki lahko dolgi ali kratki; nenaglašeni samoglasniki so le kratki. Sistem dolgih naglašanih samoglasnikov je pretežno monoftongičen.

Primeri za terciarni umik cirkumfleksa (s stališča osrednjih slovenskih narečij pomično naglašanih samoglasnikov) v govoru naselja Banfi so: *č'rè:rvɔ*, *'mɛ:so*, *'nɛbɔ*, *'sɛ:no*, *'tɛ:lɔ*, (*'e:no*) *'kɔ:ʔlɔ*, *'ɔ:kɔ*, *'vu:xɔ*). Ti se pojavljajo tudi v sosednjem prleškem govoru Gibine (*'mɛ:so*, *'nɛbɔ*, *'tɛ:lo*, *'ɔko*, *'vu:xɔ*; *'lɛ:pɔ*, *'su:xɔ*) ter manj dosledno tudi v drugih prleških govorih (*'nɛ:bo*, toda *mɛ'sɔ:*, *sɛ'nɔ:*, *tɛ'lɔ*: (L); *č'rè:rvɔ*, *d'rè:rvɔ*, *'ɔ:kâ*, *'vü:xɔ*, *'tɛ:lɔ*, toda *mä'sɔ:*, *sɛ'nɔ:*, *nä'bɔ*: (C)). Primeri za umik naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga na predhodni zlog so: *'pɔ:tplat* 'podplat', *'bɔ:gat* (B), *'pɔtplat*, *'bogat* (G), *'ɔtrɔk*, *'pɔtplat*, *'bogat* (L), *'ɔtrɔk*, *'pɔtplât*, *'bɔgât* (C).

Mate Kapović piše (2015: 83), da so določene glasoslovne spremembe, ki so zajele slovenske govore, značilne tudi za glasovje kajkavskih narečjih, vendar pa nadaljuje: »Progressivni pomak cirkumfleksa nije djelovao ili je djelovao u ograni-

čenim uvjetima i na krajnjem istoku slovenskog prostora – u panonskom dijalektu (Prekmurju, Prlekiji i Haložama) i južnoj Beloj krajini na granici s Hrvatskom.« Kapović v opombi 867 (2015: 239) navaja, da se je v večini slovenskih govorov stari cirkumfleks dosledno pomaknil na naslednji zlog, čeprav »ne možemo znati je li i ondje bilo kraćenja cirkumfleksa prije njegova progresivnog pomaka. U svakom slučaju, u rubnim sln. govorima (prekmurskom i prleškom) kada nema progresivnog pomaka cirkumfleksa (koji je ondje nedosljedan), vidimo pokratu *[^] kao u kajk. (i štok/čak).« Doda še (2015: 251): »Kraćenje bi *[^] u sln. rubnim govorima trebalo detaljnije istražiti.« Naglasno stanje v slovenskih panonskih narečjih (prekmursko, prleško in haloško) je mogoče razložiti (1) z relativno kronologijo (tj. z izostankom naglasnega pomika) ali (2) z analogijo (tj. prisotnostjo naglasnega pomika) (Beguš 2012: 22–30).

V govoru Banfija se sekundarno naglašeni *e*, *o* in polglasnik (lahko) podaljšujejo: *'sestra*, *'teta*, *'žena*; *'ko:sa*, *'ko:za*; *'me:gla* (B) proti *'seštra*, *'koza*, *'me:gla* (G); *'žāna*, *'koša*, *'megla*/*'mägla* (L); *'sästrā*, *'žänā*, *'kožā*, *'mäglā* (C). Stanje v Banfiju torej kaže, da do podaljševanja že prihaja, vendar ne dosledno, lahko pa je to znak, da govor izgublja fonološko relevantno dolžino oz. kvantitetne opozicije v naglašениh zlogih (npr. *'me:gla*, toda *'sestra*, *'teta*, *'žena*).

2.2. Samoglasniki

Sistem dolgih naglašениh samoglasnikov je pretežno monoftongičen (*i*:, *ü*:/*u*:, *e*:, *o*:/*ô*:, *e*:/*ä*:, *o*:, *a*:/*ā*:); izjemoma se namesto ozkih *e*-jevskih ali redkeje *o*-jevskih refleksov pojavljata diftonga *e*:ⁱ in *o*:^u (npr. *'de:te*/*'de:te*, *'je:tra*/*'je:tra*, *'pe:ta*/*'pe:ta*, *gle:žen*/*gle:žen*; *de'bē:l̥j*/*de'bē:l̥j*, *s'lē:p̥j*/*s'lē:p̥j*, *'je:lal*/*'je:l̥la* (del. -l), *st're:ñski* 'tuj'; *s'tē:na*, *k'lē:t*, *pe:č*, *f'č're:ñvax*, *ž're:ñbe*, *s'mē:žce*; *'ne:ñ* 'ne'; *'de:n*/*'de:n*; *s'tē:ñge*, *'vē:ñkušnica*; *'r̥o:k*/*'r̥o:k*, *'ko:žal*/*'ko:ž*, *'ko:žl̥o*). Nenaglašени samoglasniki so kratki: *i*, *ɨ*, *u*, *e*, *o*, *a* + *r*, *l*, *ŋ*.

V prleškem narečju so naglašени in nenaglašени *ā*-ji le rahlo zaokroženi. Dolgi naglašени *a* (< stalno dolgi in staroakutirani **ā* in **a*-) ima različico z zaokroženim izgovorom tudi v Banfiju, vendar ne dosledno, npr. *b'rā:da*, *gospo'dā:r*, *p'lā:xta*, *ob'řsā:č* 'brisača', *'nā:jža* 'podstrešje', *v'rā:ta*, *'sā:če* 'satovje', *'mā:čka*, *k'rā:ve*, *sadovjā:k*, *'kā:nta* 'vedro', *'vā:ge*; *'zā:dja* 'zadnja', *nap'rā:vleni*; *z'nā:m* (1sg), *m'lā:ti* (3sg), *'čā:ki* (2sg imp.); *'kā:lat̥j* (nedol.), *na'kā:lana* (del. -n), *se je te'sā:ṭo* (del. -l). Nekateri leksemi imajo dvojnice (*k'va:k*/*k'vā:ka*, *'la:s*/*'lā:s*, *'ša:jba*/*'šā:jba*, *'la:nc*/*'lā:nc*), v nekaterih besedah pa se *a* ni zaokrožil, npr. *'gar:rice* 'lojtrni voz', *'ma:ma*, *'ka:da*, *s'la:ma* (toda *s'lā:mnata st're:xa*), *g'ra:x* 'fižol', *g'ra:šič* 'grah', *'pa:lica*, *plaj'ka:ča*, *lu'ba:nja*, *v'ra:t*, *s'ta:la*, *t'ra:m*), *'ža:gat̥j* (nedol.). Izjemoma se *a* zaokroži v *o*-jevski glas: *bra't̥o:nec*, *vel'jo:k* (< **ulbj-ŋn-ak-ŋ*) 'panj', *do'm̥o:či* *k'vo:s*, *do'm̥o:če* *'ja:buke*; *nap'ro:vlenj*; *po'k̥o:že* (3sg), *'m̥o:te* (2pl), *'m̥o:jo*

(3pl); *z'vɔ:la* (del. -l). Pred *j* je *a* (tako izvorno dolgi kot kratki) prešel v *e*-jevski glas (-aj- > -ej-/-äj-): *para'de:js* 'paradižnik', *ž'le:jf* 'zavora', *š'pä:js* 'shramba', *f'rä:jx* 'omet', *'dä:jte* (2pl imp.); *'ze:j* 'zdaj', *'ke:j* 'kaj' (B); *f'rejx*, *š'pejza*; *ž'le:jfati* (G); *b'rä:jdä*, *'xä:zlj* 'stranišče' (C).

Čeprav se je v panonski narečni skupini (kot tudi v vzhodnih srednještajerskih govorih¹³ in v njim sosednjih hrvaških govorih¹⁴) dolgi *ū* (< stalno dolgi in staroakutirani **ū* in **u*-) pomaknil v izgovoru naprej, ga v govoru Banfija skoraj ne slišimo.¹⁵ Dolgi *u* gre le redko v *ü* – *k'lü:či* (Npl), *'vu:jna/vü:jna* 'ujna', še redkeje staroakutirani *u* v zadnjem besednem zlogu: *'tü*. Povsod drugod imamo nezaokroženi *u*: *k'lu:č*, *'ku:ga*, *'ku:xja* 'kuhinja', *'vu:sta*, *'lu:kja*, *me'xu:r*, *p'lu:ča*, *g'ru:ška*, *g'lu:xj*, *'su:xj*; podobno tudi v sosednjem prleškem govoru Gibine (*me'xu:r*, *'vu:xɔ*, *p'lu:ča*, *g'lu:xi*), medtem ko je v drugih prleških govorih prehod *u* > *ü* dosledno izveden: *p'lü:ča*, *g'lü:x* (L); *p'lü:čä*, *'vü:xä*, *g'lü:xj* (C).

Za govor je značilen *e*-jevski refleks za kratki in dolgi naglašeni polglasnik (< **ā*, **ǎ*- in **-ǎ*) ter za *a* po mlajšem umiku naglasa s končnega zloga: *'me:ša*, *s'nɛ:xa*, *'te:nka*, *'de:n'de:n*, *'de:šč* 'dež', *'pe:s*, *'de:ska*, *'me:gla*, *'le:xko*, *'me:xko* (B); *s'nɛ:xa*, *'te:nka* (G); *s'näxa* (L), *'mäšä*, *s'näxä*, *'dä:š*, *'pä:s* (C). Za umično naglašeni in novoakutirani *e* (< **è*-) imajo kratek naglašeni *e*: *'čelɔ*, *'rebro*, *'sestra*, *'teta*, *'žena*; *o'žejena*; *'nese*, *'reče*, *'rekla*. Za **ē* imajo ozek *e*-jevski refleks (*g're:dica*, *'je:tra/je:tra*, *'pe:ta/pe:ta*, *'pe:t*), prav tako za **ē* (*'le:t* 'led', *'pe:č*, *'še:st*). Tudi za **ē* imajo ozek *e*-jevski refleks (*b're:skva*, *'ce:panice*, *č're:šja* 'češnja', *'de:te*, *g'nɛ:zdɔ*, *k'le:šče*, *m'le:kɔ*, *'me:sec*, *pon'de:lek*, *s'nɛ:k* 'sneg', *s've:ča*; *'le:pj*, *s'le:pj/s'le:pj*; *p'de:tj*, *sm'g'de:tj*), medtem ko je **ě*- dal široki *e*-jevski refleks (*b're:za*, *'ce:sta*, *'de:ca*, *'de:lɔ*, *kɔ'le:no*, *s'tre:xa*, *'te:me*, *'ve:ter*, *'ve:verica*, *že'le:zo*), prav tako kot **ĕ*: *'de:telca*, *s're:ča*, *'se:den*, *pok'le:knɔti*.

Za **ō* imajo (zelo) ozek *o*-jevski refleks (ki se lahko zoži v *u*): *'mɔ:š/mu:š*, *'rɔ:gel*, *'rɔ:ka*, *'sɔ:set*, *ɔb'rɔ:č*, *'gɔ:ba*, *'gɔ:bec*, *gɔ'lɔ:p*, *'zɔ:p/zu:p* 'zob', *že'lɔ:dec* (B); *k'lɔ:p*, *k'rɔ:k*, *gɔ'lɔ:p*, *'mu:š* (G); *k'lɔ:p*, *k'rɔ:k*, *gɔ'lɔ:p*, *'mɔ:š* (L); *rɔ:kä*, *gɔ'lɔ:p*, *k'lɔ:p*, *'zɔ:p* (C). Za **ō* imajo refleks ozkega *o*, ki se lahko zoži do *u*:

¹³ T. Jakop (2010) deli srednještajersko narečje na zahodni del (npr. govor Proseniškega pri Celju), vzhodnejši (oz. osrednji) del (npr. govor Šmarja pri Jelšah in Šentvida pri Grobelnem) ter vzhodni del (npr. govor Rogatica). Na podlagi terenskega dela (od leta 2012) nadalje ugotavlja, da izkazuje vzhodni del srednještajerskega narečja tudi določene pojave (jezikovne razvoje), značilne za panonsko narečno skupino.

¹⁴ Npr. Hum na Sutli: *'mü:xa*, *'lü:kja*, *'vü:xɔ*, *me'xü:r*, *'vü:ste*, *p'lü:če*, *ko'rü:za*, *x'rü:ška*; *'kü:xati* (terensko delo od leta 2012 dalje).

¹⁵ To ugotavljata tudi Lončarić in Celinić (2007: 45): »Za slovenski je jugoistok (osim za Prlekiju) karakteristična promjena *u* > *ü*. Takvo povišenje niskoga difuznoga *u* i njegovo pomicanje naprijed [...] bilo je svojstveno i zapadnom perifernom dijelu kajkavskoga područja uz slovenski jezik (što se vidi po palatalnosti *l* ispred etimološkoga *u*), npr. *luk* 'luk', G sg. *pluga* 'pluga'. U većini je takvih kajkavskih govora kasnije vraćena stara vrijednost *u*.«

g'nɔj, *'kó:st/'ku:st*, *'nu:č* 'noč', *'nó:s/'nu:s*, *'nɔ:vet* 'noht', *'nɔ:fti* (Ipl); v prleških govorih: *g'nɔj*, *'nu:č*, *'mɔ:č/'mu:č*, *'bɔ:k* (G); *g'nɔj*, *'nɔ:č*, *'mɔ:č*, *me'sɔ:* (L). Za *ò- imajo (zelo) ozek o-jevski refleks (*'vɔ:da*, *'kɔ:žal/'kɔ:žza*, *'nɔ:ga*). Ozek refleks imajo tudi za o, ki je prišel pod naglas po mlajšem naglasnem umiku s končnega zloga *'rɔ:jen*, *'bɔ:gat*, *'pɔ:tplat* 'podplat' (B); *'pɔtplat*, *'bɔgat* (G); *'ɔtrɔk*, *'pɔtplat*, *'bogat* (L); *'ɔtrɔk*, *'pɔtplât*, *'bɔgât* (C). Stalno dolgi in staroakutirani -f- (< *f̄ in *ĵ-) sta dala -u-: *'pu:š* 'polž', *'vu:k* 'volk', *'ku:k/'ku:čet* 'kolk', *'su:za*, *'vu:na*, *'du:ge* 'dolge', *'tu:če* 'tolče' (B); *'su:za*, *'gu:t*, *'ku:čet* 'kolk' (G); *'gu:t*, *'su:ze*, *'vuna* (L); *'vunâ*, *'punâ*, *'küçät* (C).

Izglasni *i* je lahko nekoliko manj napeto izgovorjen – kot *i* (*'si:nj*, *b'ra:tj*, *s'va:tj*, *'la:sj*, *'zɔ:bj*, *'fɔ:sɳlj* 'debele deske', *po'sɛ:jj* 'otrobi', *s'ta:rišj*, *s'lɛ:pj*, *g'lu:xj*, *'su:xj* (prid.); *xm're:tj* 'umreti', *kle'pâ:tj*, *'kâ:latj*, *smɹ'dɛ:tj*, *pr'dɛ:tj*, *'za:gatj*, *'ži:viti* 'živetiti' (nedol.)). Prednaglasni *o* se lahko zoži (npr. *pɔst're:šna*, *rɔž'ni:ca*), lahko pa celo preide v *u* – t. i. prednaglasno ukanje (npr. *lu'ba:nja*, *vru'či:na*, *gus'tu:vaje*); tudi ponaglasni *o* je ožji (npr. *'čelɔ*, *'ɔknɔ*, *m'lɛ:kɔ*, *'rɔ:žkɔ* (Asg), *'mɹzlo*, *'vɛ:lko*; *ste'sâ:lɔ* (del. -l)).

Za stalno dolgi in staroakutirani *f̄ in *ĵ- imajo zlogotvorni *r*: *'grlɔ*, *'vɹt*, *'prst*, *'drva*, *'prsa*, *s'mɹt*, *'srce*; *'čɹnj*, *'mɹzlo*; *x'mɹjɔ* je, *pr'dnatj* (B), *'prst*, *'drva*, *'vɹt*, *'čɹni* (G); *'mɹtvec*, *s'mɹt*, *'čɹna* (L); *s'mɹ:t*, *pr:st* (C); tudi v nenaglašenem položaju (*podɹ'ti:na* 'podrtija', *'ɔ:brva* 'obrvi'). Za govor je značilna nizka stopnja redukcije; reducirajo se predvsem nenaglašeni samoglasniki ob zvočnikih, ki postanejo zlogotvorni (*ɳ*, *l*, *r*), npr. *'vu:stɳca*, *'fɔ:sɳlj* 'debele deske', *'ri:ɳgelɳ* 'uhan' (B); *'nɔ:sɳca* (L); *obr'sâ:č* 'brisača' (B).

2.3. Soglasniki

Soglasniški sistem obsega zvočnike *m*, *n*, *v*, *l*, *l̥*, *r*, *j* ter nezvočnike *p*, *b*, *t*, *d*, *k*, *g*, *x*, *f*, *s*, *z*, *š*, *ž*, *c* in č.¹⁶ V govoru Banfija imamo naslednje soglasniške posebnosti:

- zvočnik *v* se pojavlja kot proteza pred zadnjimi samoglasniki (< *u): *'vu:sta* 'usta', *'vu:stɳca* 'ustnica', *'vu:xɔ* 'uho' (B); protetični *v*- poznajo tudi v prleških govorih: *'vu:jna*, *'vu:sta*, *'vu:xɔ* (G); *'vü:sta*, *'vü:xa* (L); *'vüstâ*, *'vü:xâ*, *'vü:š*, *'vü:zda* (C).¹⁷ V izglasju prehaja -v v -f (npr. *'kɹf*, *x'lɛ:f*, *'si:nɔf*, *č're:f*, *'zɔ:bɔf*; *'pu:klaf*, *zd'raf*); tudi v prleških govorih: *'kɹf*, *x'lɛ:f*, *zd'raf* (G); *'kɹf*, *zd'raf*, *p'lantaf* (L); *'čɹ:f*, *p'râ:f*, *zd'râf* (C). Prav tako pre-

¹⁶ V najnovejših narečjeslovnih delih z medžimurskega narečnega prostora ta t. i. srednji č zapisujejo s simbolom č̣ (npr. v Blažeka 2008 in Horvat 2011).

¹⁷ To je značilno za mnoga slovenska narečja, npr. kraško, istrsko, notranjsko, horjulsko, selško, gorenjsko in srednjesavinjsko narečje ter panonska narečja (gl. SLA 1.2, 1/13, Jakop: 68 in SLA 2.2, 2/10, Jakop: 98–100); prav tako pa tudi za mnoga hrvaška narečja južneje in vzhodnjeje od Banfija, npr. v Humu na Sutli: *'vü:ste*, *'vü:xɔ* (terensko delo od leta 2012 dalje).

haja v v f pred nezvenečimi nezvočniki: *bez'ga:fke*, *f č're:ɨvax*, *fse*; *'ži:fčēn* (B); *bez'ga:fka* (L), *fčärä*, *fsäkij* (C);

- *Í* je večinoma že otrdel v l, tako sredi besede kot v izglasju (*p'lu:ča* 'pljuča', *'bu:rkle*, *'pø:stela*, *pri'ja:tel*, *'ka:šel*, toda *k'lü:č* in *š'ti:l*), prav tako tudi v prleških govorih: *p'lu:ča*, *k'lu:č*, *'bu:rkle*, *'pø:stela*; *'kašēl*, *'mø:zol*, *pri'jatel* (G); *k'lü:č*, *p'lü:ča*; *'kašel*, *pri'jatel*, *'møzol* (L); *k'lü:č*, *p'lü:ča*; *k'rø:l* 'kralj' (C);
- *ń* in *nɔj* nista ohranjena, prešla sta v j (*blat'jã:ča* 'blatnjača, slaba hiša', *č're:šja* 'češnja', *'lu:kja* 'luknja', *s'vi:ja* 'svinja', *š'kø:rji* 'škornji', *'vi:šja* 'višnja', *ko'pã:ja* 'korito za svinje', *'ku:xja*, *sadov'jã:k*, *gus'tu:vaje*; *zã:dja* 'zadnja', toda *lu'ba:nja*); prav tako v prleških govorih: *'kø:šja* 'košnja', *š'kø:rji* 'škornji' (G); *lo'baja*, *gospo'di:ja*, *ko'paja*, *gos'tü:vaje* (L); *'lü:kjã*, *'jivã*, *'kuj* 'konj' (C); le ponekod v izglasju je *ń* otrdel v n: *g'le:žen*, *'ogen* 'ogenj', *'že:gen* 'žegenj' (B); *g'le:žen* (G); *g'lè:žãn*, *'ogãn*, *'pè:n* 'panj' (C).

Primarni skupini *čre*, *žre* (< *črē-* in *žrē-*) sta ohranjeni: *č're:šje* 'češnje', *ž're:ɨbe* (B); *č're:pja* 'črepinja', *ž're:be* (G); *č're:vlj*, *ž're'bē*: (L); *č'rè:šjã*, *ž'r'be*: (C). Ohranjena je tudi skupina -šč- (< *št*): *x'rø:šč*, *k'le:šče*, *ko'si:šče* 'del kose', *piš'čã:jek* 'mozolj', *s'ka:rišče*; *'lu:ščitj* 'luščiti (koruzo)' (B); *køš'čü:ce*, *'pi:šče* (G); *'küščãr*, *'iščãn* (1sg), *nã* *'täščã* (C). Skupini -dl-, -tl- v deležnikih na -l in iz primarne skupine *tl*, *dl* sta se asimilirali v l: *c've:la* 'cvetela', *'je:la/'je:ɨla* 'jedla', *'pre:li* 'predli'; tudi v prleškem narečju: *'jè:lã* 'jedla', *c'vä:lã* 'cvetela' (C). V Banfiju je prišlo do prehoda *dl* > *gl*, npr. *g'le:tva* 'dleto' kot v prleškem narečju: *g'le:tva* (G); *g'le:tva* (L); *g'lè:tvä* (C).

Za panonske govore je značilno, da -m v izglasju prehaja v -n. Tudi v govoru Banfija končni -m ponekod preide v -n, npr. *z 'mø:žon* 'z možem', *pu du'mø:čon* 'po domače', *pu s'ta:røn* 'po starem', *'vuzen* (B), kot v prleškem narečju, npr. *'čē:n* 'hočem', *l'j'dè:n* (Dpl) 'ljudem', *'tã:n* 'tam' (C). Za ta obmejni prostor je značilen tudi razvoj *vm* > *xm*: *xm're:tj* 'umreti' (B); *x'mujvãtj* 'umivati', *xm'rè:tj* (C), toda *vm're:ti* (G), *vm're:tē* (L).

3. Dvojina¹⁸

3.1. Nominalna dvojina

Dvojinske oblike so ohranjene pri samostalnikih moškega spola v imenovalniku (nominativu), npr. (*dva*) *sin-a*, v stranskih sklonih pa imamo pluralizirane oblike, npr. v dajalniku (dativu) (*dvem*) *sin-om* (prav tako v Gibini, medtem ko v Ljutome-

¹⁸ Tudi Blažeka (2007: 157) navaja med posebnostmi gornjega medimurskega podnarečja: »Očuvana je gramatička kategorija dvojine.«

ru še *sin-oma*). Pri samostalnikih ženskega spola imamo pluralizacijo, ki je značilna tudi za večji del slovenskih narečij (npr. (*dve*) *sestr-e* (nom.), *sestr-am* (dat.)), medtem ko imajo sosednja prleška narečja (kot tudi celotna panonska narečna skupina) dvojino pri samostalnikih ženskega spola ohranjeno v isti meri kot knjižna slovenščina: npr. *žen-i* in *žen-ama* (L); *žen-i*, toda *žen-am* (G). Mnogi samostalniki srednjega spola so se pluralizirali – zlasti feminizirani, npr. (*d've:*) *'ja:buke*, maskulinizirani pa ohranjajo dvojninsko končnico: (*d'vã:*) *'okna*; v sosednjem prleškem govoru Gibine (*dve*) *leti-i*, *rebr-i* (s. sp., dv.), toda (*dva*) *okn-a* (mask., dv.); v Ljutomeru (*dve*) *rebr-i*, *okn-i* (s. sp., dv.). V stranskih sklonih imamo pluralizacijo, npr. v dajalniku (dativu): (*dvem*) *okn-am* (B, G, L).¹⁹

3.2. Glagolska dvojina

Namesto glagolske dvojninske končnice za 1. osebo *-va* je zelo razširjena končnica *-ma*, ki je nastala po križanju končnice *-va* z množinsko *-mo* in/ali edninsko *-m*. Poleg Banfija (*'dɛla-ma*) jo najdemo še v slovenskih štajerskih narečjih ter večjem delu koroških in primorskih narečij, redkeje tudi v panonski narečni skupini: le ena točka slovenskogoriškega narečja (Negova), dve točki (JZ) prleškega narečja (Sveti Tomaž in Miklavž pri Ormožu – *'dɛlama* in *g're:ma*) in ena točka haloškega narečja (Cirkulane: *'dɛ:lama*, *g're:ma*), v Jakop 2008: 114.

Zanimivo je razlikovanje v dvojini po spolu (*-ma* : *-me* ali *-ma* : *-mo*), ki ga knjižna slovenščina ne pozna. V Banfiju imamo tako za ženski spol dvojine dvojnice: *dela-me/-mo* (dv./mn.); prav tako v sosednjih prleških govorih: *'dɛlama* : *'dɛlame* ali *'dɛlamɔ* (G), *'dɛlama* : *'dɛlame* ali *'dɛlamɔ* (L).

Razlikovanje po spolu *-ma* (m. sp.) : *-me* (ž. sp.) najdemo poleg Banfija (*'mi:dva sma š'la:*, *'mi:dve sme š'lɛ:*) le v štirih točkah: v srednještajerskem narečju (Tlake: *'dɛ:ɨlama* : *'dɛ:ɨlame*); v prleškem narečju Ljutomera (*'dɛ:lama* : *'dɛ:lame*, *'i:dema* : *'i:deme*) in Gibine (*'dɛlama* : *'dɛlame* ali *'dɛlamɔ*) in kot dvojnico še v točki haloškega narečja (Cirkulane: *'de:lama* : *'de:lame*); Jakop (2007: 605).²⁰ Razmerje *-ma* (m. dv.) : *-mo* (ž. mn.) je značilno za večino govorov štajerskega posavskega narečja (Dobovec: *'de:ɨlama* : *'de:ɨlamo*), prodira pa tudi v južne bizeljske (Mostec: *'delama* : *'delamu*) in severne vzhodnodolenjske govore (Šentrupert: *dã:lama* : *dã:lamuɔ*, Mokronog: *dè:lama* : *dè:lamo*). Ločeno od tega področja se nahaja v dolenskih govorih na širšem ribniškem področju (Ribnica: *dã:ɨlama* : *dã:ɨlamo*). Takšno stanje kaže, da je pluralizacija bolj prodrla v žen-

¹⁹ Čeprav je sicer narečno gradivo v članku napisano v fonetični transkripciji, je v primeru morfološkega prikaza kategorije dvojine zaradi poudarka oblik (morfevov) gradivo ponekod zapisano abstrahirano in poenostavljeno (poknjženo).

²⁰ Tudi Z. Zorko (1998: 221) za glagolske oblike vzhodnih narečij piše, da se v 1. osebi dvojine namesto knjižne oblike *-va* v prleških govorih (Radomersčak, Gomila pri Kogu) pojavlja *-ma/-me*, v prekmurskih pa *-va/-ve*.

ski kot v moški spol.²¹

V 2. osebi je dvojniska končnica *-ta* ohranjena za moški spol (stanje kot v knjižni slovenščini): *dela-ta* (B, G, L). V ženskem spolu imamo v Banfiju pluralizirano končnico *-te* (*dela-te*); prav tako v Gibini, medtem ko v Ljutomeru razlikovanja po spolu v 2. osebi ne poznajo: obliko *dela-ta* uporabljajo tako za dva moška kot za dve ženski. Za 3. osebo imamo za moški spol končnico *-ta* (*dela-ta* (B, G, L)), za ženski spol pa imajo v Banfiju pluralizirano končnico *-jo* (*dela-jo*), prav tako v Gibini, medtem ko v Ljutomeru razlikovanja po spolu (in številu) v 3. osebi ne poznajo: obliko *dela-ta* uporabljajo tako za dva moška kot za dve ženski.

4. Besedje

Od besedja prevladujejo neprevzete besede, nastale v kontinuiranem jezikovnem razvoju (npr. *'pɔ:pek* (B), *'pɔ:pek* (G), *'pɔ:pek* (L) < **pɔpɔkъ*; *obr'sā:č* (B), *ɔbri'sɔč* (G), *bri'sɔ:č* (L) < **o(b)brysačъ*) in prevzete besede germanskega izvora (npr. *'me:la* (B), *'mɛla* (G), *'mäla* (L) ← nem. Mehl 'moka'; *'ša:jba/'šā:jba* (B), *'šɔ:jba* (G), *'ša:jba* (L), *'šɔjba* (C) ← nem. *Scheibe* 'okensko steklo, šipa'). Prevzetih besed madžarskega izvora je malo (npr. *'fa:čuk* (B), *'fäçɔk* (C) ← madž. *fattyu*, mn. *fattyuk* 'nezakonski otroci, smrkavci'; *'be:tek*; *'be:težen*, *'be:težna* (B); *'bɛtɛk*; *'bɛtɛžen*, *'bɛtɛžna* (G); *'bätežen*, *'bätežna* (L), *'bätäk*; *'bätäžän* (C) ← madž. *beteg* 'bolan, bolnik'), še manj pa je romanizmov (npr. *'šta:la* (B), *'šta:la* (G), *'štala* (L) ← it. *stalla*, furl. *stale* 'hlev'). Primerjava govorov na obeh straneh meje kaže, da je besed hrvaškega izvora manj na slovenski strani, čeprav jih najdemo tudi tam (npr. *'ča:mac* 'čoln' (B) : *'ču:n* (C); *k'va:ka/k'vā:ka* 'kljuka' (B), *k'vaka* (G) : *k'liuka* (L), *k'liukā* (C)).

5. Zaključek

Govori na obeh straneh meje kažejo veliko podobnost na vseh jezikovnih ravneh. Vokalizem in naglas obmejnega hrvaškega medimurskega govora (Banfi) kaže določene značilno prleške lastnosti; vidimo lahko, da podobno velja tudi za obmejne slovenske prleške govore, zlasti najbližji govor Gibine. Te skupne lastnosti so npr. refleksi za kratki in dolgi naglašeni polglasnik (< **ǝ*, **ǎ*- in **-ǎ*): *'mɛ:ša*, *s'nɛ:xa*, *'de:šč* 'dež', *'pe:s*, *'me:gla*; refleksi za stalno dolgi *ě* (< **ě*): *b'rɛ:skva*, *č'rɛ:šja* 'češnja', *m'lɛ:kɔ*, *s'nɛ:k* 'sneg', medtem ko je staroakutirani *ě* (< **ě*-) dal široki *e*-jevski refleksi: *b're:za*, *'ce:sta*, *kɔ'le:no*, *'ve:ter*, *že'le:zo*; za stalno dolgi *ɔ* (< **ǔ*) imajo (zelo) ozek *o*-jevski refleksi: *'rɔ:ka*, *'sɔ:set*, *ɔb'rɔ:č*, *gɔ'lɔ:p*, prav tako za stalno dolgi *o* (< **ō*): *g'nɔ:j*. Stalno dolgi in staroakutirani *-ŕ* (< **ŕ*) in

²¹ Enak pojav slabljenja dvojskih oblik pri ženskem spolu zasledimo tudi pri drugih pregibnih besednih vrstah (zlasti pri samostalnikih).

*j-) sta dala v teh govorih -u-: 'pu:š 'polž', 'vu:k 'volk', 'su:za.

Skupne so tudi soglasniške premene, npr. zvočnik *v* kot proteza pred zadnjimi samoglasniki (< **u*): 'vu:sta 'usta', 'vu:xo 'uho'; prehod *v* v *f* pred nezvenečimi nezvočniki in v izglasju: bez'ga:fke, f'se, 'ži:fčen; 'kɤf, x'lɛ:f, 'zɔ:bɔf; prehod *l* v *l*: p'lu:ča 'pljuča', 'pɔ:stela, 'ka:šel, pri'ja:tel; prehod *n* in *n*vj v *j* (č'rɛ:šja 'češnja', 'lu:kja 'luknja', s'vi:ja 'svinja', š'ko:rji 'škornji', 'ku:xja, sadov'jâ:k, gus'tu:vaje). Za ta obmejni prostor je značilen tudi razvoj *vm* > *xm*: *xm'rɛ:tj* 'umreti'.

Govorom na obeh strani meje je skupno tudi vsaj delno ohranjanje kategorije dvojine. Še največ odstopanj je v leksiki, kar je zaradi politične meje tudi pričakovati (pouk v šoli v hrvaščini,²² hrvaški (knjižni) jezik v medijih,²³ cerkvi²⁴ ipd.). Vpliv knjižnega jezika (v tem primeru hrvaščine) je precej močan, zlasti med mlajšo generacijo. Kulturna in s tem tudi jezikovna dediščina se ohranja z objavami pesmi v narečju, z izdajo narečnih slovarjev²⁵ itd.

Mijo Lončarić in Anita Celinić v prispevku *Susret slovenskih prekmurskih i hrvatskih međimurskih govora* (2007: 41) ugotavljata: »Dijalektologija, posebno lingvistička geografija, utvrdile su da su prekmurski slovenski govori, kojima se govori preko Mure, i međimurski hrvatski kajkavski govori, kojima se govori između Mure i Drave, dva idioma dvaju jezika koje dijeli državna i nacionalna granica. Tu je prijelaz iz jednog jezika u drugi postupan – na ovom je prostoru riječ o prirodnom jezičnom kontinuumu.« In slednje izkazuje tudi pričujoči prispevek. Ker pa se jeziki v stiku najhitreje spreminjajo in vplivajo drug na drugega, je te jezike oz. narečja še posebej zanimivo raziskovati, slediti njihovemu razvoju in spreminjanju, hkrati pa je njihovo dokumentiranje (snemanje, zapisovanje) in analiziranje pomembno ravno zaradi hitrih sprememb ter izginjanja določenih pojavov in nastajanja novih.

²² Primer: n'je:mački pa 'pɔ:vjest 'nemščina in zgodovina'.

²³ Čeprav v narečju obstaja leksem *meja* (< **meda*) (npr. *prek 'me:je na 'sɔ:sidɔvɔ*), za politično mejo uporabljajo leksem *granica* (npr. v Banfiju *g'ranica*, v Humu *g'ra:nica*, podatki s terena od leta 2012 dalje).

²⁴ Hrvaška cerkvena terminologija se kaže tudi v govoru Huma na Sutli, npr. 'župnik in tudi *vele'ča:sni* 'župnik', 'biskup 'škof', *sp'rɛ:vot* 'pogreb' (podatki s terena od leta 2012 dalje).

²⁵ Anita Škvorc in Marina Tuksar, profesorici iz osnovne šole Štrigova, npr. izdelujeta slovar govora Štrigove.

Viri

- Zapis za SLA za Ljutomer (SLA T374) Mirko Nidorfer, 1985, shranjeno v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.
- Zapis za SLA za Gibino (SLA T375) Jožica Tomašek, 1964, shranjeno v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.
- Zapis za SLA za Banfi (SLA T407) Jožica Škofic, Tjaša Jakop, 2010–2016, shranjeno v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.
- Zapis za SLA za Hum na Sutli (SLA T408) Jožica Škofic, Tjaša Jakop, 2010–2016, shranjeno v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.

Literatura

- BEGUŠ, GAŠPER. 2012. *Pomik starega cirkumfleksa v prekmurskem narečju*. Diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- BEZLAJ, FRANCE. 1976–2007. *Etimološki slovar slovenskega jezika I–V*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- BLAŽEKA, ĐURO. 2007. *Odnos međimurskog dijalekta i susjednih slovenskih dijalekata*. Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin, 18, Zagreb – Varaždin, 151–166.
- BLAŽEKA, ĐURO. 2008. Konceptija rječnika međimurskog dijalekta. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 14, Zagreb, 137–157.
- HORVAT, JOŽA. 2011. Prozodija i vokalizam govora Svetog Đurđa. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 17, Zagreb, 81–107.
- JAKOP, TJAŠA. 2003. Fonološki opis šentvitiškega govora. *Jezikoslovni zapiski*, 9, 1, Ljubljana, 113–127.
- JAKOP, TJAŠA. 2007. Razlikovanje glagolskih oblik po spolu v sedanjiku dvojine greve. *Slavistična revija*, 55, 4, Ljubljana, 601–613.
- JAKOP, TJAŠA. 2008. *Dvojina v slovenskih narečjih*. Ljubljana: Založba ZRC.
- JAKOP, TJAŠA. 2010. Srednjesavinjsko in srednještajersko narečje ter celjski pogovorni jezik. *Vloge središča: konvergenca regij in kultur*. Zbornik Slavističnega društva Slovenije 21. Ur. Irena Novak-Popov, Miran Hladnik i Andreja Žele. Ljubljana: Zveza društev slavistično društvo Slovenije, 120–129.
- JAKOP, TJAŠA. 2013. Zamejska narečja v Slovenskem lingvističnem atlasu (SLA). *Glasnik Slovenskega etnografskega društva (Bulletin of the Slovenian Ethnographical Society)*, 53, 3/4, Ljubljana, 98–99.
- KAPOVIĆ, MATE. 2015. *Povijest hrvatske akcentuacije. Fonetika*. Zagreb: Matrica hrvatska.

- KENDA-JEŽ, KARMEN. 2016. Fonetična transkripcija. *Slovenski lingvistični atlas 2: kmetija 1: atlas*. Ur. Jožica Škofic i dr. Ljubljana: Založba ZRC, 27–31.
- KOSI, MATEJA. 2010. Vinogradniško in kletarsko izrazje v prleški vasi Cven. *Jezikoslovni zapiski*, 16, 1, Ljubljana, 33–52.
- KOSI, MATEJA. 2016. *Prleški govori Murskega polja*. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- LISAC, JOSIP. 1998. Podoba narečij ob slovensko-hrvaški meji. *Annales, Anali za istrske in mediteranske študije* 12, *Series historia et sociologia* 5. Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko – Znanstveno raziskovalno središče RS, 53–58.
- LOGAR, TINE. 1975. *Slovenska narečja: besedila*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- LONČARIĆ, MIJO. 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.
- LONČARIĆ, MIJO. 1999. Hrvatsko-slovenski jezični odnosi. *Logarjev zbornik*. Ur. Zinka Zorko i Mihaela Koletnik. Maribor: Slavistično društvo, 254–269.
- LONČARIĆ, MIJO; CELINIĆ, ANITA. 2007. Susret slovenskih prekmurskih i hrvatskih međimurskih govora. *Slavistična revija*, 55, 1/2, Ljubljana, 41–46.
- OROŽEN, MARTINA. 1981. Šmarje pri Jelšah (OLA 18). *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom (Posebna izdanja 55)*. Ur. Pavle Ivić i dr. Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 157–163.
- RIGLER, JAKOB. 1981. Videm ob Ščavnici (OLA 20). *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom (Posebna izdanja 55)*. Ur. Pavle Ivić i dr. Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 173–177.
- RIGLER, JAKOB. 2001. *Zbrani spisi 1. Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- SLA 1.1 = *Slovenski lingvistični atlas 1: človek (telo, bolezni, družina) 1: atlas*. Ur. Jožica Škofic. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- SLA 1.2 = *Slovenski lingvistični atlas 1: človek (telo, bolezni, družina) 1: komentarji*. Ur. Jožica Škofic. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- SLA 2.1 = *Slovenski lingvistični atlas 2: kmetija 1: atlas*. Ur. Jožica Škofic. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- SLA 2.2 = *Slovenski lingvistični atlas 2: kmetija 2: komentarji*. Ur. Jožica Škofic. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- SNOJ, MARKO. 1997. *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- SSKJ 1970–1991 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika* 1–5. Ljubljana: SAZU – DZS.
- ZORKO, ZINKA. 1998. *Haloško narečje in druge dialektološke študije* (Zora 6). Maribor: Slavistično društvo Maribor.
- ZORKO, ZINKA. 2009. *Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih* (Zora 64). Maribor: Filozofska fakulteta.

Prlekija-Međimurje dialect language contact

Summary

This paper presents linguistic data from the eastern part of the Slovenian-Croatian border. The paper will examine the phonology, morphology and lexica of dialects in this bordering linguistic territory, and draw a comparison of linguistic features of Pannonian dialects on Slovenian side (*Gibina, Ljutomer, Cven*) and Kajkavian dialect on Croatian side (*Banfî*). An interesting example is grammatical category of dual number (a specific morphological category preserved in various Slovenian dialects) which is also preserved to the present day in some areas in neighbouring countries, i.e. in Kajkavian Croatia (*Banfî*).

Dialects on both sides of the border show a lot of similarity in many linguistic aspects. These common features are reflexes for short and long stressed schwa (< * \bar{a} , * \bar{a} - and * \bar{a}): 'm \bar{e} :ša, s'n \bar{e} :xa, 'de:šč, 'pe:s, 'me:gl \bar{a} ; reflexes for long \bar{e} (< * \bar{e}) and \bar{o} (< * \bar{o}): b'r \bar{e} :skva, č'r \bar{e} :šja, m'l \bar{e} :k \bar{o} , s'n \bar{e} :k; 'r \bar{o} :ka, 's \bar{o} :set, \bar{o} b'r \bar{o} :č, g \bar{o} 'l \bar{o} :p etc.

The decline of the dialect in (bordering) Croatian villages and the erosion of communicative competence across the generations (especially following separation from Yugoslavia and the new political border between Slovenia and Croatia), combined with the fact that the standard language in village *Banfî* is Croatian, calls for more intensive and wider research which would include more villages in this particular area.

Ključne besede: dialektologija, glasoslovje, slovensko-hrvaški jezikovni stik, prleško narečje panonske narečne skupine, kajkavsko medžimursko narečje

Ključne riječi: dijalektologija, fonologija, slovensko-hrvatski jezični dodir, panonski prleški dijalekt, kajkavski međimurski dijalekt

Key words: dialectology, phonology, Slovenian-Croatian language contact, contact linguistics, Slovenian Pannonian dialects, Croatian Kajkavian dialect

